

طرح درس: علم و اراده الهی و حرکت جوهری

رشته تحصیلی و مقطع: رشته حکمت متعالیه، مقطع دکتری

زمان: نیمسال دوم، ۱۴۰۳-۱۴۰۴، شنبه وقت دوم

مدرس: محمد جواد رضایی

اهداف و نتایج قابل انتظار درس:

آشنایی دانشجویان با دو مبحث از مباحث اصلی مابعد الطبیعه صدرایی که مقبول حکیمان بعدی افتاده و به شرح و تتمیم آن همت گماشته اند. این دو مبحث در حکمت متعالیه با خوانش و تفسیر حکمایی چون ملاصدرا، حاجی سبزواری و علامه طباطبایی موضوع اصلی این درس است. انتظار می‌رود که دانشجو در پایان ترم بتواند آنها را بر مباحثی همچون سازگاری/ناسازگاری علم پیشین الهی و اختیار انسان، و نیز تبیین و حل مشکله‌ی شروری که ناشی از اختیار آدمی اند، و دیگر مسائلی که در فلسفه‌ی دین و فلسفه تحلیلی معاصر مطرح است، تطبیق کنند و در حل آن مسائل از این نظریه‌ها بهره ببرند.

منابع اصلی و امتحانی:

۱. مطالب مطرح شده در کلاس درس

۲. اسفار، شواهد، مبدأ و معاد و دیگر آثار ملاصدرا

منابع کمکی:

۱. علم و اراده الهی از محمد حسن قدردان قراملکی

۲. شرح جواد آملی بر جلد ششم اسفار

۳. ریحی مختوم شرح ج سوم. مبحث حرکت جوهری

۴. درآمدی به نظام حکمت صدرایی، ج ۲، مبحث علم الهی

شرح مختصر درس:

موضوع بحث در این ترم «علم و اراده الهی» است. عنوان مباحث کلاسی که در پی می‌آید معرف خوبی برای سنخ این نوع مطالب است.

نحوه ارزیابی و نمره‌ی درس:

حضور منظم و مشارکت علمی در مباحث کلاس ۲ نمره

نگارش مقاله‌ی پژوهشی ۶ نمره

امتحان میان ترم

امتحان پایان ترم ۶ نمره

جمع کل ۲۰ نمره

مباحثی کلاسی به تفکیک جلسات درس:

جلسه اول: صفات واجب تعالی و اقسام آن

جلسه دوم: ماهیت علم و اقسام آن

جلسه سوم: علم خدا به ذات خود

جلسه چهارم: آرای حکیمان پیشین درباره علم پیشین الهی به اشیاء

جلسه پنجم: رای ملاصدرا در باره علم پیشین الهی به اشیاء

جلسه ششم: دلایل اثبات علم پیشین الهی

جلسه هفتم: علم پیشین الهی و اختیار انسان از نظر متکلمان و ملاصدرا

جلسه هشتم: علم پیشین الهی و اختیار انسان در فلسفه غرب

جلسه نهم: تبیین اراده الهی در فلسفه و کلام

جلسه دهم: آرای صدرا و حکیمان صدرایی در باره اراده الهی

جلسه یازدهم: گستره اراده الهی و مسدله اختیار

جلسه دوازدهم: هر حادث زمانی مسبوق به قوه وجود است

جلسه سیزدهم: تبیین حرکت جوهری و فروع آن

جلسه چهاردهم: دلایل اثبات حرکت در جوهر

جلسه پانزدهم: نتایج و لوازم حرکت جوهری

جلسه شانزدهم: زمان در حکمت صدرایی و فیزیک جدید